

Етапи проведення прогностичного дослідження

- 1. Передпрогнозна орієнтація (програма дослідження).** Йде уточнення завдання на прогноз, аналізується характер прогнозу, його масштаби, періоди підстави і попередження, формулюється мета і завдання, робочі гіпотези, визначаються методи і сам процес організації прогнозування. Однак головним моментом є *аналіз об'єкта прогнозування*. Мета аналізу – розробка прогностичної моделі, що дозволяє отримати прогнозну інформацію про об'єкт. Опис об'єкта починається вже при розробці завдання на прогноз. Спочатку проводиться попередній опис, який містить відомості про найбільш узагальнені показники об'єкта. При аналізі об'єкта прогнозування варто дотримуватися методичних принципів: принцип *системності* (вимагає розглядати об'єкт і прогнозний фон у відповідності з цілями і завданнями дослідження); принцип *природної специфічності* (передбачає обов'язкове врахування специфіки природи об'єкта прогнозування, закономірностей його розвитку, абсолютних і розрахункових значень меж розвитку); принцип *аналогічності* (припускає при аналізі об'єкта постійне співставлення його властивостей з відомими в даній галузі подібними об'єктами і їх моделями з метою відшукування об'єкта-аналога і використання при аналізі та прогнозуванні його моделі або окремих її елементів; дозволяє, з одного боку, мінімізувати витрати на аналіз і прогноз шляхом використання частини готових прогнозних моделей, а з іншого – забезпечує верифікацію прогнозів шляхом співставлення з прогнозами об'єктів-аналогів).
- 2. Побудова вихідної (базової) моделі прогнозованого об'єкта** методами системного аналізу. Для уточнення моделі можливе опитування населення та експертів. У теорії системного аналізу використовуються два підходи до аналізу і синтезу подібних структур, які можна застосувати й до аналізу об'єктів прогнозування. *Перший підхід називається об'єктним*, він передбачає виділення підсистем шляхом поелементного ділення об'єктів на дрібніші. Кожен з останніх потім розглядається в якості об'єкта прогнозування відповідного рівня ієрархії. При такому структуруванні кожна система (підсистема) розглядається як сукупність властивостей і взаємозв'язків відповідного об'єкта. Об'єктний принцип аналізу структури системи рекомендується в тому випадку, коли об'єкт має кількісно складну структуру при відносно невеликих складнощах та розмаїтті складових підсистем (первинних об'єктів). Доцільно виділяти групи схожих за властивостями первинних об'єктів і аналізувати найбільш типові характеристики кожної групи. Цим істотно спрощується рішення задачі. *Другий підхід до аналізу і синтезу структур називається функціональним*. Він відрізняється від об'єктного тим, що за основу структурного членування

об'єкта береться функціональна ознака. Цей підхід рекомендується в тому випадку, коли число первинних об'єктів, які становлять об'єкт прогнозування, невелика, але самі вони є досить складними за своїми характеристиками та взаємозв'язкам. Тоді доцільно виділяти групи подібних функцій і простежувати їх реалізацію незалежно від приналежності до тих чи інших первинних об'єктів.

3. **Збір даних прогнозного тла (фону)** методами, про які говорилося вище. Прогнозне тло (фон) – це сукупність зовнішніх по відношенню до об'єкта прогнозування умов, істотних для вирішення завдання політичного прогнозування. Наприклад, прогноз стабільності політичної системи передбачає як необхідну умову облік прогнозів економічного розвитку на перспективу.
4. **Побудова динамічних рядів показників** – основи, стрижня майбутніх прогнозних моделей методами екстраполяції; можливо узагальнення цього матеріалу у вигляді прогнозних предмодельних сценаріїв. Динамічний ряд – це тимчасова послідовність ретроспективних значень змінної об'єкта прогнозування. У свою чергу змінна об'єкта прогнозування означає кількісну характеристику об'єкта, яка є або приймається за змінювану протягом періоду заснування і періоду випередження прогнозу.
5. **Побудова серії гіпотетичних (попередніх) пошукових моделей** методами пошукового аналізу профільних і фонових показників з конкретизацією мінімального, максимального і найбільш вірогідного значення. Змістом пошукового прогнозу є визначення можливих станів об'єкта прогнозування в майбутньому. До пошукових методів зазвичай відносять екстраполяцію, а також історичну аналогію, написання сценаріїв, аналітичний метод та ін.
6. **Побудова серії гіпотетичних нормативних моделей** прогнозованого об'єкта методами нормативного аналізу з конкретизацією значень абсолютного (тобто необмеженого рамками прогнозного фону) і відносного (тобто, прив'язаного до цих рамок) оптимуму за заздалегідь визначеними критеріями згідно заданим нормам, ідеалам, цілям. Цілі і норми повинні бути реальними.
7. **Оцінка достовірності і точності, а також обґрунтованості (верифікація) прогнозу** – уточнення гіпотетичних моделей методами опитування експертів. Методами перевірки достовірності прогнозу слід вважати його наукову обґрунтованість, логічну доказовість, експериментальну перевірку і інтуїтивну очевидність.
8. **Вироблення рекомендацій для рішень у сфері управління** на основі зіставлення пошукових і нормативних моделей.
9. **Розбір (експертиза) підготовленого прогнозу і рекомендацій**, їх доопрацювання з урахуванням обговорення та здавання замовнику.

10. Знову передпрогнозна орієнтація на основі зіставлення матеріалів вже розробленого прогнозу з новими даними прогнозного фону; початок нового циклу дослідження (прогнозування має бути таким же безперервним, як цілепокладання, планування, взагалі управління, підвищенню ефективності якого воно покликане служити) .

